

Temanotat
Eritrea: Nasjonaltjeneste

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: mail@landinfo.no

www.landinfo.no

SAMMENDRAG

Nasjonaltjenesten omfatter oppgaver av både sivil og militær karakter og må forstås som en av myndighetenes viktigste arenaer for disiplinering, indoktrinering, overvåking og infrastrukturell utbygging av Eritrea. Den øvre aldersgrensen for å gjennomføre nasjonaltjeneste i Eritrea har økt de siste årene, både for menn og kvinner. Muslimske kvinner fra landsbygda og gravide kvinner gis i praksis i hovedsak unntak fra nasjonaltjeneste.

Eritreere som unndrar seg nasjonaltjeneste, trenings- og repetisjonsøvelser vil med stor sannsynlighet bli utsatt for forvaring. Lengden på forvaringstiden og forholdene man holdes under, er i hovedsak avhengig av den lokale militære overordnede. Fysiske overgrep forekommer i stort omfang og overgrepene utføres som reaksjon på en rekke handlinger.

SUMMARY

The National Service is the major Government arena for indoctrination, surveillance and rebuilding of Eritrea, and includes tasks of both a civilian and military character. The Warsay Yikalo program is an extension of this work. The upper age limit for conscription to national service has increased for both men and women. Moslem women from the rural areas and pregnant women are in practical terms exempted from the national service.

Eritreans that avoid National Service, military training, reserve training and who don't report back from leave of absence will be detained. The length of the detention period and the punishment levied is heavily dependant upon the local commander, and punishment is not executed according to law. Physical abuse by commanders and personnel within detention facilities is widespread.

INNHold

1. Innledning	5
2. Nasjonaltjenesten – bakgrunn	5
3. Krigen mellom Etiopia og Eritrea	6
4. Den eritreiske hæren	6
5. Oppstart og varighet av nasjonaltjeneste	7
6. Nasjonaltjenesten	9
7. Militær trening	9
8. Unntak fra nasjonaltjeneste	10
8.1 Unntak for etniske og religiøse grupper	11
8.2 Unntak for kvinner	11
8.3 Unntak for medisinske grunner	12
9. Rekruttering til nasjonaltjeneste	12
9.1 Rekruttering av skolelever	13
10. Demobilisering	14
11. Dokumentasjon på permisjon og dimittering	15
12. Straff for militærnekting – teori og praksis	15
12.1 Rettslige reaksjoner	15
12.2 Ikke-rettslige reaksjoner	16
12.2.1 Forvaring	16
12.2.2 Fysiske overgrep	17
12.2.3 Overgrep mot kvinner under nasjonaltjeneste	17
12.2.4 Overgrep mot familiemedlemmer til militærutdragere.....	18
13. Referanser	20

1. INNLEDNING

Dette notatet er en oppsummering av foreliggende landkunnskap om forhold knyttet til rekruttering til, avtjening av og unndragelse fra nasjonaltjenesten i Eritrea. Egne kapitler gjør rede for spesielle forhold knyttet til kvinner, dokumenter, demobilisering, unntaksregler og alder ved mobilisering.

Kildene for den foreliggende informasjonen er i hovedsak basert på rapporter fra eksperter, myndigheter, nyhetsmedier og menneskerettighetsorganisasjoner. Disse rapportene er igjen basert på vitnesbyrd fra eritreere som nylig har reist ut av landet, og fra undersøkelser foretatt inne i Eritrea. Det er betydelige utfordringer i å innhente landkunnskap om enkelte forhold knyttet til nasjonaltjenesten inne i Eritrea. Det er ingen organisasjoner som foretar systematiske undersøkelser av menneskerettighetsovergrep begått inne i Eritrea. Undertegnede landrådgiver var sist på tjenestereise i Eritrea i 2004.

2. NASJONALTJENESTEN – BAKGRUNN

Eritrea er pr. juni 2010 fortsatt under militær mobilisering. Det er usikkerhet om antallet eritreere som er registrert i nasjonaltjeneste. Det er å være 350 000 og 420 000 eritreere i tjeneste (Chatham House 2007). Omtrent halvparten av disse anses å være i aktiv militærtjeneste, mens den andre halvparten gjennomfører sivile arbeidsoppgaver.¹ Militærbudsjettet har siden den siste krigen med Etiopia vært ca. 25 % av bruttonasjonalproduktet.

Etter frigjøringen fra Etiopia i 1991, bekreftet formelt ved folkeavstemning i 1993, demobiliserte Eritrea soldatene som hadde vært i tjeneste under frigjøringskrigen. Fra 1994 bygde Eritrea opp et nytt militært forsvar hvor alle eritreere, også kvinner, mellom 18 og 40 år skulle gjennomføre militær trening og nasjonaltjeneste.

Frigjøringskampen skapte en unik opplevelse av felleskap og søkte å skape en felles nasjonal enhet som var sterkere enn religiøse og etniske skillelinjer. Opprettelsen av nasjonaltjenesten var et sterkt virkemiddel i bestrebelsene til Peoples Front for Democracy and Justice (PFDJ)² etter å videreføre denne samhörigheten (Kibreab 2009). Nasjonaltjenesten skulle ifølge presidenten 1) bidra til landets økonomiske vekst; 2) fremme nasjonal samhörighet; 3) bygge et nytt samfunn; 4) endre landet til en nasjon; og 5) ivareta Eritreas sikkerhetsinteresser. Sikkerhetsinteressene var viktige, men ikke alene det viktigste målet (Eri TV 2002).

¹ For nærmere informasjon om skillet mellom aktiv nasjonaltjeneste og nasjonaltjeneste, se kapittel 6.

² PFDJ er det eneste legale politiske partiet i Eritrea og het fram til 1994 Eritrean Peoples Liberation Front (EPLF).

3. KRIGEN MELLOM ETIOPIA OG ERITREA

Krigen mellom Etiopia og Eritrea startet 12. mai 1998 da eritreiske styrker krysset grensen ved Badme. Konflikten omhandlet eierskapet til landområdene Badme, Zerona, Zalambessa, og i tillegg faktorer som økonomiske forhold, politiske og ideologiske konflikter, samt en lang konflikt mellom lederskapet i de to landene (Negash & Tronvoll 2000). Etter kampene i mai 1998 var det stort sett rolig fram til februar 1999. Etiopia gjenerobret da området som Eritrea hadde tatt i 1998 og den væpnede konflikten fortsatte til partene igjen kom til forhandlingsbordet i juni 1999. I disse forhandlingene ble det enighet om at Eritrea skulle trekke seg tilbake til posisjonen de hadde før 12. mai 1998, og Etiopia skulle trekke seg tilbake fra områdene de tok etter 2. februar 1999. 12. mai 2000 startet kampene igjen i det som refereres til som den tredje offensiven. Etiopiske styrker invaderte store deler av områdene vest i Eritrea og stod ikke langt utenfor hovedstaden Asmara.

18. juni 2000 ble en våpenhvileavtale undertegnet av partene. 19. juni 2000 trakk Etiopia styrkene sine tilbake. 12. desember 2000 ble en omfattende fredsavtale signert i Alger (Algeravtalen) mellom Etiopia og Eritrea. I april 2002 fastsatte Grensekommisjon, hvis medlemmer var utnevnt av partene, grensen mellom de to landene. Grensen er pr. mai 2009 fremdeles ikke fysiske markert (kun virtuelt) og det er fremdeles en demilitarisert sone inne på eritreisk territorium som skiller partene.

4. DEN ERITREISKE HÆREN

Det eritreiske forsvaret er organisert i generalstab, hær, marine, luftvåpen, nasjonaltjenesten (inkludert militær trening) og militære divisjoner – alle enheter sorterer under forsvarsministeren (Hughes 2004).³ Etter endt militær trening overføres eritreere til nasjonaltjenesten. Enten med sivile arbeidsoppgaver eller militære. Eritreere som er i den militære tjenesten sorterer under den eritreiske hæren (Kebreb 2010).

Etter krigen mot Etiopia ble hæren omorganisert og delt inn i fem militære regioner/soner:

- 1) Vest, ledet av Tekle Kifle “Menjus”;
- 2) Sørvest, ledet av Filipos Weldeyohannes;
- 3) Sør, ledet av Tekle Habteselasi og fra 2003 Ahmed Umar Kakay;
- 4) Øst, ledet av Haile Samuel “China”; og
- 5) Sentrum, ledet av Gerezgiher Andemariam “Wuchu”.

³ Luftvåpenet er ledet av Major General Teklay Habteselassie. Marinen er ledet av Major General Humed Karikari, mens den faktiske lederen er Fitsum Gebrehiwet. Den nasjonale sikkerhetstjenesten er ledet av Abraha Kassa (Kibreab, møte i Bern november 2009).

I tillegg finnes det en gruppe av militære guvernører som er direkte underlagt presidenten, og ikke forsvarsministeren. Gruppen av regionale kommandører står over enhetsskommandørene (*Kifleserawitat*).

De eritreiske styrkene er i henhold til Kebreab som Landinfo møtte i Bern i november 2010 videre inndelt i følgende enheter:

- **Divisjoner:** Hver divisjon består av omtrent 5000 soldater (dette antallet kan være høyere i krigstid), og er ledet av en brigadegeneral.
- **Brigader:** Hver brigade består av omtrent 900-1000 soldater, og er ledet av en oberst.
- **Bataljoner:** Hver bataljon består av 300-400 soldater, og er ledet av en løytnant og/eller major.
- **Haili:** Hver haili består av 100 soldater, og er ledet av en løytnant.
- **Ganta:** Hver ganta består av 30 soldater.
- **Mesre:** Hver mesre består av 10-12 soldater.
- **Gujile:** Hver gujile 5-6 soldater.

Forsvaret har hatt standarduniformer siden 1995. Dette er uniformer fra USAs krig mot Irak i 1991. Språket man kommuniserer med i forsvaret er tigrinja.⁴

5. OPPSTART OG VARIGHET AV NASJONALTJENESTE

Det er et tydelig skille mellom lovens bestemmelser og praktiseringen av de samme bestemmelsene i forhold til innkallelsestidspunkt og varighet av nasjonaltjenesten.

Ifølge Nasjonaltjenesteloven (*Proclamation of National Service*) fra 1995, artikkel 6, skal alle eritreere mellom 18 og 40 år gjennomføre nasjonaltjenesten, som består av to deler; militær trening i seks måneder og samfunnstjeneste i tolv måneder (*Proclamation of National Service 1995*).⁵ Loven skiller mellom begrepene *Active National Service* og *National Service*. Forskjellen er at *Active National Service* inkluderer militær trening og/eller en militarisert tjeneste, mens *General National Service* ikke gjør det (*Proclamation of National Service 1995*).

Nasjonaltjenesteloven begrenser tjenestetid (inkludert trening) til 18 måneder (artikkel 8). Artikkel 13 (2) gjør imidlertid et unntak fra denne bestemmelsen hvor det heter at nasjonaltjenestetiden kan utvides til vernepliktig er 50 år "under mobilization or emergency situation directives given by the government".

⁴ I eritreisk offentlig administrasjon anvendes også arabisk og engelsk.

⁵ I artikkel 6 heter det at alle mellom 18 og 50 år skal gjennomføre nasjonaltjeneste. Men her refererer man ikke til aktiv tjeneste, som innebærer militær trening.

I henhold til artikkel 23 har alle som har avtjent nasjonaltjeneste⁶ obligatorisk oppmøteplikt til reserveforsvaret inntil fylte 50 år. Dette inkluderer ifølge Nasjonaltjenestelovens artikkel 27 også kortere perioder med militær trening. *Reserve Military Service* refererer til gjeninnkalling til nasjonaltjeneste som ikke er militær, mens gjeninnkalling til *Reserve Army* vil innebære militær tjeneste i det regulære militære forsvaret. Begge disse gjelder for spesielle regulerings- og mobiliseringssituasjoner som for tiden er rådende i Eritrea. Gjeninnkallelse har vært rapportert siden 2005, men det er ifølge kilder Landinfo møtte i London våren 2010 tvilsomt om kvinner som er unntatt tjeneste grunnet svangerskap vil bli gjeninnkalt til tjeneste.

I praksis er eritreiske menn fra 17-18 år til over 50 år under Forsvardepartementets kontroll, enten som soldater i en av våpengrenene, eller som nasjonaltjenestepiktige i en rekke forskjellige sivile stillinger. Kvinner gjennomfører i praksis en kortere tjeneste enn menn da de ved graviditet fritas for tjeneste (se kapittel 8.2).

I henhold til informasjon fra den britiske ambassaden i Eritrea (2008), kan nasjonaltjeneste for menn i praksis gjennomføres fra man er 18 år til man er 57 år. For kvinner gjelder det fra man er 18 til til man er 47 år. Kilden understreker at kvinner over 27 år er under aktiv nasjonaltjeneste, men var ikke kjent med at kvinner som var over 27 år, og som enda ikke hadde gjennomført militær trening, måtte gjennomføre denne delen av nasjonaltjenesten.

Human Rights Watch (HRW) sin rapport fra april 2009 viser til at det i realiteten forekommer tvungen verneplikt for menn opp til 50 år. Organisasjonen refererer til noen flyktninger som mente at 55 år var den øvre grensen for nasjonaltjenestepiktig alder, mens andre igjen satte den øvre grensen til 57 år for menn og 47 år for kvinner (HRW 2009).

Den britiske ambassaden i Eritrea (2008) forklarer videre at myndighetene kan holde eritreere i nasjonaltjenesten i opp til 10 år. Eritrea-kjenneren Tanja Müller ved University of Manchester skriver i en artikkel fra 2008 at “nasjonaltjenesten sjelden avsluttes etter et år slik den opprinnelig var tiltenkt, men tvert i mot fortsetter på ubestemt tid”.

Etter 2000 har nasjonaltjenestetiden i praksis blitt utvidet til lengre perioder. Det er ingen kilder som med stor grad av sikkerhet kan si noe om lengden på tjenestetiden utover at den varer betydelige lengre enn det som er foreskrevet i nasjonaltjenesteloven. Som oppsummert av HRW (2009) “At the time of writing, most of the able-bodied adult population is on active, indefinite, compulsory national service or on reserve duty”.

Landinfo vurderer at den øvre grensen for å gjennomføre nasjonaltjeneste i Eritrea har økt de siste årene til å være mellom 50 og 57 år for menn og 47 år for kvinner. I praksis vil kvinner gjennomføre en kortere tjeneste enn menn grunnet unntaksgrunner, og kvinner vil kun unntaksvis bli gjeninnkalt til tjeneste.

⁶ Eritreere som er ferdig med nasjonaltjenesten kalles *agelgelot*

6. NASJONALTJENESTEN

Nasjonaltjenesten består av to komponenter; militær trening og nasjonal tjeneste. Etter endt militær trening blir rekruttene overført til sine militære enheter for å gjennomføre nasjonaltjeneste (*Hagerawi Agelglot*). Nasjonaltjenesten ble introdusert i 1994 som et program for gjenoppbygging av Eritrea etter den lange frigjøringskrigen, for å kompensere for bistandshjelp og for å forene de ulike etniske gruppene i Eritrea. Som nevnt skiller Nasjonaltjenesteloven mellom *active national service* og *national service*. Dette forstår Landinfo som forskjellen mellom en tjeneste med vektlegging av militarisert tjeneste (*active*) og samfunnstjeneste, jf. forskjellen mellom sivile og militære formål. Sivile prosjekter kan være veibygging, offentlig forvaltning, bygging og betjening av sykehus, helseklinikker, flyplasser, dammer, broer, samt jordbruk på jord eid av staten, partiet eller offiserer i hæren (Kibreab 2009). Nasjonaltjenesten er imidlertid i sin helhet, underlagt det eritreiske Forsvarsdepartementet, både når det gjelder sivile og militære oppgaver.

Eritreiske myndigheter dekker alle bo-, helse- og levetgifter for eritreere i nasjonaltjenesten. Ifølge forsker ved Nordiska Afrikainstitutet i Stockholm, Redie Bereketeab (2004), mottar man ikke lønn for arbeidet, men familiene til tjenestepliktige mottar 450 nakfa i kompensasjon. Forsvarsdepartementet utbetalte vanlig nasjonaltjenestehonorar til de vernepliktige i henhold til Kibreab (2009).

Fram til 2006 ble vernepliktige også hyret ut til private aktører i konstruksjonsbransjen.⁷ Lønn for arbeid utført for andre enn militære oppdragsgivere ble utbetalt til Forsvarsdepartementet (HRW 2009, s. 43).

Warsay Yikalo (unge og gamle krigere) er et program som ble vedtatt i 2002. Arbeidet som vernepliktige utfører under dette programmet er av samme karakter som under nasjonaltjenesten, men er organisert under et annet navn. Programmet er administrert av Forsvarsdepartementet og inkluderer vernepliktige. Programmet ses på som en åpen forlengelse av nasjonaltjenesten (Kibreab 2009).

Landinfo forstår nasjonaltjenesten som en av myndighetenes viktigste arenaer for disiplinering, indoktrinering, overvåking og infrastrukturell utbygging av Eritrea, og *Warsay Yikalo*-programmet som en forlengelse av denne arenaen.

7. MILITÆR TRENING

Den militære opplæringsdelen av nasjonaltjenesten varer i seks måneder og utføres ved ett av to treningssentre – Kiloma utenfor Assab i sør., et nytt militært treningssenter opprettet i 2003, og Sawa, etablert som militærtjenesteleir i 1995. Awate (2007c) og den britiske ambassaden i Eritrea (2008) rapporterte også om et helt nytt tredje treningssenter i Wia, ved kysten av Rødehavet i Dankalia. Wia ble

⁷ Dette tok slutt i 2006 fordi regjeringen forbød private aktører i konstruksjonsbransjen.

ifølge Elsa Chyroum imidlertid stengt i 2009 som følge av en smittsom hjernehinnebetennelse i leiren.

Sawa var på 1970-tallet et treningssenter for Eritrean Liberation Front (ELF). I begynnelsen bodde alle rekruttene i bambushytter. Etter hvert har kullene som har tjenestegjort der bygget hus og sovesaler. Sawa regnes nå som den fjerde største byen i Eritrea med 8-9000 innbyggere. Det er en kapasitet i leiren på 30 000 soldater.

I Sawa finnes det flere mindre butikker som selger elementære mat-, drikke- og hygieneprodukter. Det er også en bar på treningssenterets område. HRW (2009) rapporterer om flere forvaringssteder i Sawa; Enda Shadushay samt undergrunnssentre og containere. Sawa fengsel er et inngjerdet område som består av 12 blikkhus. Husene har navn som Wedi Shika, Bahta, Hinsa og Police. Sawa fengsel ligger på en høydetopp (Chyrum 2006).

Sawa ble for øvrig bombet av etiopiske styrker under den tredje offensiven i mai 2000.

Kiloma-leiren ligger 40 km utenfor Assab og ble opprettet for å redusere antallet militærnektere og desertører. Den åtte måneder lange treningen i Kiloma er beskrevet som bestående av lange marsjer, opp til 40 km om dagen i et barskt klima (Chyrum 2006). Rekruttene i Kiloma får ikke lov til å sende eller motta brev, og får heller ikke lov til å ta telefonsamtaler.

Wia-leiren var ikke én enkelt leir, men et klyster av flere leire. Det er et eget forvaringssenter i leiren. Blant kommandantene i leiren var oberst-løytnant Jemal, oberst-løytnant Weddi Haile og kaptein Ramadan. Leiren er kjent for spesielt barske forhold. I leiren er det ifølge Awate (2007a) spesielt to grupper; militærtjenesteunndragere og medlemmer av forbudte kirker. Også eritreere som hadde gjennomført nasjonaltjeneste blir innkalt til ny trening (repetisjonsøvelse) i Wia (Awate 2007a).

8. UNNTAK FRA NASJONALTJENESTE

Unntaksgrunner er regulert i lov, men i hovedsak bestemt av gjeldende praksis. Praksisen kan variere fra tid til annen avhengig av ulike innenrikspolitiske forhold. Eritreiske kilder Landinfo møtte i London i mai 2010 forklarte at det ikke er noen konsistens i hvordan eritreiske myndigheter anvender regelverket for verken kvinner eller menns aktivitet i den eritreiske nasjonaltjenesten. Formelle regler spiller en underordnet rolle i Eritrea.

Nasjonaltjenesteloven fra 1995 angir følgende forhold som gir grunnlag for unntak fra nasjonaltjeneste:

- Personer som hadde avtjent militærtjeneste før loven trådte i kraft (oktober 1995).
- Eritreere som kan bevise at de har deltatt i frigjøringskrigen (fra 1962-1991).

- Eritreiske studenter får midlertidig utsettelse, men ikke unntak fra tjeneste.

Eritreere som ikke er egnet til å gjennomføre militær trening gjennomfører i stedet 18 måneder nasjonaltjeneste.

8.1 UNNTAK FOR ETNISKE OG RELIGIØSE GRUPPER

Etnisk og religiøs tilhørighet gir formelt sett ikke grunnlag for å unnta enkeltgrupper fra nasjonaltjeneste. I praksis vil imidlertid ikke myndighetene tvangsrekruttere kvinner som kommer fra områder hvor det er omfattende og sterk motstand mot kvinners verneplikt av religiøse grunner (Chyrum, samtale i London mai 2010; Kibreab, samtale i Bern november 2009).

Dette vil imidlertid ikke gjelde muslimske kvinner som vokser opp i de større byene. Disse anses å være sekulariserte og utenfor beskyttelsen som er gitt kvinner på landsbygda. Kibreab anså muslimske kvinner som vokser opp i byene Asmara, Keren, Mendefera, Barentu og Assab som målgrupper for rekruttering til nasjonaltjeneste. Dette vil trolig ikke gjelde Akordat, som er en muslimsk konservativ by. Menn unntas verken av religiøse eller etniske grunner nasjonaltjeneste.

8.2 UNNTAK FOR KVINNER

Kvinner som gifter seg mens de er i tjeneste får innvilget permisjon for gjennomføring av bryllup og bryllupsreise, men må ifølge både Kibreab og Chyrum som Landinfo møtte i London i mai 2010 melde seg til nasjonaltjeneste i etterkant. Hvis hun har gode kontakter hos myndighetene kan kvinner eksempelvis få gjennomføre tjenesten i nærheten av bostedet sitt eller i nærheten av der ektefellen bor. Elsa Chyrum kjente til kvinner som har giftet seg i ung alder og som følgelig aldri har blitt rekruttert til nasjonaltjeneste. Kvinner som var gift før 1998 ble som regel ikke rekruttert, men hovedsakelig fordi denne gruppen allerede hadde blitt mødre.

Gravide kvinner blir i hovedsak fritatt for ytterligere tjeneste, og kvinner som føder barn før de er 17-18 år kan unngå rekruttering. De kan returnere til sitt hjemsted, men først når myndighetene er overbevist om at det ikke lenger er mulig å ta abort. Dette fordi kvinner tidligere "misbrukte" denne ordningen, ifølge Kibreab. Kibreab mente at denne gruppen ikke var fullstendig demobilisert, ettersom de fremdeles ville ha behov for reisetillatelse inne i Eritrea.

Elsa Chyrum understreket at gravide kvinner var fritatt fra tjeneste under graviditet. Kvinner som har født, men som ikke har gjennomført nasjonaltjeneste, vil bli tatt ved en eventuell giffa, hvor militærpoliti sjekker nasjonaltjenestestatus. Ved fremvisning av dokumentasjon på morskap vil de bli løslatt, men dette kan ta noen uker.

Mødre som er fritatt fra tjeneste blir, ifølge Chyrum, i hovedsak ikke gjeninnkalt til tjeneste, men Landinfos kilde understreket at det kunne forekomme unntak og at regelverket på området ikke var en sentral kilde for informasjon. Kommandantene var hovedsakelig ansvarlige for slike beslutninger. Kvinner som har født kan i stedet instrueres til forskjellige oppgaver i lokalsamfunnet, som for

eksempel å vaske offentlige hus, utføre ymse oppdrag hos lokale kommandanter etc., fortsatt som en del av nasjonaltjenesten, men uten at dette er oppgaver som må utføres regulært.

Den britiske ambassaden i Asmara viser til at også gifte kvinner, tillegg til mødre, unntas for nasjonaltjeneste (UK Home Office 2010).

En internasjonal velorientert kilde rapporterte om unge, ugifte eritreiske kvinner som var i besittelse av dokumentasjon på fritak fra nasjonaltjeneste (e-post februar 2010). Den britiske ambassaden skriver at kvinner som er forlovet kan unntas fra tjeneste (UK Home Office 2010).

8.3 UNNTAK FOR MEDISINSKE GRUNNER

UK Home Office skrev i 2009 om unntak fra nasjonaltjenesten av medisinske grunner. Ifølge UK Home Office fantes det et medisinsk panel i Sawa som vurderte helsebaserte unntak. Hvis panelet aksepterte grunnlaget ble en helseattest utstedt. Denne attesten skulle da forelegges militære myndigheter som da utsteder et militært unntaksdokument. Et slikt dokument ville ifølge UK Home Office gjelde permanent.

Awate framholdt i en artikkel 3. oktober 2007 at dette panelet ikke lenger eksisterte, men at beslutningen om unntak i all hovedsak hvilte hos de fem militære guvernørene (se kapittel 3) og deres stab. Guvernørene og/eller deres stab krevde betaling for utstedelse av unntaks-/fritaksdokumenter (Awate 2007a).

Psykologiske tilstander som unntaksgrunnlag omtales av HRW (2009). Rekrutter som nylig hadde forlatt Sawa beskrev en dramatisk økning i tilfeller mentalt ustabile rekrutter. Dette ble tolket som enten et uttrykk for slitasjen av å oppholde seg i leiren, eller som et forsøk fra rekruttene å bli unntatt for ytterligere nasjonaltjeneste. I virkeligheten anså en kilde til Human Rights Watch det som svært vanskelig å unndra seg nasjonaltjeneste på dette grunnlaget. Man måtte enten være blind eller mangle avtrekkerfingre for å slippe nasjonaltjeneste.

”But in reality, as one Eritrean refugee said, “the only people who don’t go to military service are blind or missing their trigger fingers” (HRW 2009).

Det er Landinfos vurdering at unntak av helsemessige grunner kan forekomme, men at terskelen er høy. Det er med stor sannsynlighet korrupsjon tilknyttet utstedelsen av slik dokumentasjon.

9. REKRUTTERING TIL NASJONALTJENESTE

Nasjonaltjenesteloven regulerer innkallelse til nasjonaltjeneste gjennom lokalforvaltningen. I praksis innkalles man enten gjennom skolesystemet (se nedenfor) eller gjennom giffa. I perioden fram til krigen i 1998 innkalte lokalmyndighetene nye rekrutter til nasjonaltjeneste i halvårlige intervaller (*giffa*⁸), enten i brevs form, eller på mindre steder, ved muntlig overlevering. Hver

⁸ Giffa er tigrinja for innkalling og innsamling til vernepliktstjeneste.

sjette måned fram til 1998 ble rundt 25 000 personer innkalt til nasjonaltjeneste pr. runde. Det ble sendt innkallelse fra den lokale administrative enheten, *zobaen*. Man fikk beskjed om å møte opp ved bestemte plasser, som for eksempel et fotballstadion eller en skole, og ble deretter fraktet til Sawa. Innkallingene til trening og tjeneste fortsatte både under og etter krigen.

Fra sommeren 2002 har disse innsamlingene vært mer hardhendte og gått grundigere til verks enn tidligere innkallinger. I juli 2002 gikk politiet inn i hus og hentet ut tjenestepliktige som hadde gjemt seg. Også kvinner ble hentet med makt på en måte som ikke hadde funnet sted tidligere. I februar 2005 vises det til at det for første gang samles ungdommer inn på høylys dag, mens det før skjedde om kvelden (velorientert kilde, e-post 2005). Samme kilde rapporterte i en e-post i måned, 2006, om tegn på at innsamlingene var i ferd med å øke i omfang, og at det må antas at de er knyttet til den spente situasjonen i forbindelse med grensekonflikten. Statstjenestemenn i departementer og offentlige institusjoner var også en målgruppe ved denne innsamlingen.

22. mai 2008 rapporterte Awate om en ny runde med giffa. Åtte militære brigader ble hentet inn til Asmara for gjennomføringen. To grupper ble ettersøkt spesielt, *koblelti* – personer som er inne til nasjonaltjeneste, men som har tatt illegal permisjon, og *lieli Edme* – de som er over alderen for vernepliktige, men som ikke frivillig har meldt seg til tjeneste. I tillegg ble alle etiopiere innhentet til trening og tjeneste.

Eritrea-eksperten Müller (2008, s. 127), som selv har hatt lengre opphold i landet, beskriver giffa på følgende måte:

[...] groups of military police are posted at busy street corners and check the identity papers of passers-by of national service age, particularly young men. Increasingly searches have also been conducted in bars, taxis and people's homes. If identity papers do not show that the person in question has fulfilled his obligations, they are usually brought immediately to a holding centre and subsequently sent to Sawa

Den britiske ambassaden i Asmara forklarte i april 2010 nasjonaltjenestepliktige som ikke rekrutteres gjennom skolen (se 9.1) er innkalles gjennom tilsendt skriftlig materiale, de blir ikke informert på forhånd og de får i hovedsak ikke noe valg i hvor de ønsker å tjenestegjøre (UK Home Office 2010).

Innsamlingene foregår i henhold til Gaim Kibreab hovedsak i perioden mai-august, og det er ytterst få steder i Eritrea hvor politiet ikke sjekker papirene til eritreere. Men kan også forekomme andre perioder av året. Det er i henhold til den britiske ambassaden i Asmara ingen gitte retningslinjer for gjennomføringen (UK Home Office 2010). Majoriteten av de som ikke har dokumenter som viser at de har unntak eller er demobilisert, vil bli sendt enten til treningsleir eller et forvaringssenter. Det synes som om politiet i hovedsak undersøker menn ved giffa, mens undersøkelsene av kvinner ved giffa er mindre regulære.

9.1 REKRUTTERING AV SKOLELEVER

I det akademiske året 2002/03 innførte myndighetene et 12. år som det siste året i videregående skole. For å avslutte 12. året blir studentene overflyttet til Sawa hvor også nasjonal immatrikulering til høyere studier foregår (Müller 2008).

Ingen andre skoler i Eritrea tilbyr det 12. året, som er nødvendig å fullføre for å få dokumentasjon på skolegangen og for å kunne bli tatt opp på universitetsutdannelse.

Skoleprogrammet i Sawa er i prinsippet skilt fra den militære treningen i leiren, som er en del av nasjonaltjenesten. Skolen er underlagt Undervisningsdepartementet, mens nasjonaltjenesten er en separat institusjon underlagt Forsvarsdepartementet. Forut for skoleåret skal imidlertid studentene gjennomføre tre måneder med militær trening.

De uteksaminerte kan etter å ha fullført 12. året i Sawa enten fortsette med høyere utdanning på tekniske høyskoler, eller fortsette med militær trening ved en av leirene (se nedenfor). De som passerer testen for videre utdanning blir sendt til en nylig bygd campus i Mai Nefhi, noen kilometer sør for Asmara. Mai Nefhi er ledet av en oberst og en akademisk nestleder, og likner mer på en militærleir enn et universitetsområde.⁹ Etter studentprotestene ved universitetet i Asmara i 2001, ble ikke lenger studentene sendt dit. Fakultetene ved universitetet i Asmara ble desentralisert og underlagt politisk kontroll i henhold til Müller (2008).

Kildene i HRWs rapport om nasjonaltjenesten i Eritrea fra 2009 pekte på at det var begrenset med skolegang i Sawa:

Once they are in the camp, however, military service effectively starts then and there. A teacher whose national service involved teaching in Sawa told Human Rights Watch, "The students could not study. They were always being forced to leave the class for some kind of military service." A former student said he did not even enter 12th grade but was ordered straight into national service in July 2007 even though he was less than 18 years old.

Skolegang i Sawa er ifølge flere kilder svært upopulært, både blant studenter og øvrige familiemedlemmer. Forsøk på å omgå reglene ved å utsette skolegang, gjemme seg, eller unnlate å møte opp, blir møtt med mottiltak fra myndighetenes side.

10. DEMOBILISERING

Eritreiske myndigheter lovet i etterkant av fredsavtalen i 2000 at 200 000 soldater skulle demobiliseres i tre faser. I mars 2004 hadde myndighetene utstedt 64 000 demobiliseringskort, hovedsakelig til tidligere frigjøringsveteraner. Denne gruppen ble imidlertid bedt om å forbli i sine enheter for to nye år. Ved utgangen av denne perioden var det økt risiko for krig og majoriteten av dem ble aldri demobilisert.

I noen tilfeller har myndighetene åpnet for demobilisering av kvinner, men myndighetene endret praksis da mange kvinner benyttet seg av muligheten til å forlate nasjonaltjenesten. Kebreab understrekte i samtale med Landinfo i

⁹ Blant annet trenger man tillatelse for å forlate området.

november 2009 at systemet er ikke perfekt, at det finnes smutthull og at det også finnes muligheter for å betale seg ut ved hjelp av kontakter og kontanter.

11. DOKUMENTASJON PÅ PERMISJON OG DIMITTERING

Eritreere som avtjener nasjonaltjeneste kan få permisjon og bli dimittert, selv om dette forekommer i begrenset omfang. Nasjonaltjenesteloven har en bestemmelse som tilsier at dimitteringsdokumentet *discharge certification*, eller *certificate of national service completion*, skal utstedes til alle som har avsluttet nasjonaltjeneste. Utlendingsmyndighetene i et europeisk land mottok i 2005 demobiliseringskort fra eritreiske asylsøkere. Disse var hvite, på størrelse med et kredittkort, med en svart magnetstripe, bilde, fingeravtrykk, dato for innrulling og dato for dimittering (internasjonal kilde, samtale 2005). Det foreligger ingen dokumentasjon på hvor ofte slike dokumenter utstedes. Det er videre rapportert om omfattende korrupsjon ved utstedelsen av slike dokument (se kapittel 7).

12. STRAFF FOR MILITÆRNEKTING – TEORI OG PRAKSIS

12.1 RETTSLIGE REAKSJONER

Ifølge Nasjonaltjenesteloven, *Proclamation of National Service* (1995), skal brudd på loven møtes med bøter og fengselsstraff. I henhold til *paragraf 37 – punkt 1* kan enhver som bryter lovens bestemmelser idømmes to års fengselsstraff eller bot på 3000 birr¹⁰ eller begge deler. Ifølge *paragraf 37 – punkt 2* vil den som unndrar seg nasjonaltjeneste ved bedrageri eller ved å påføre seg selv eller en annen skade/amputasjon straffes med to års fengsel eller 3000 birr i bot, i tillegg til avtjening av verneplikten. Dersom skaden umuliggjør tjeneste skal vedkommende idømmes tre års fengsel. Ifølge *paragraf 37 – punkt 3* vil enhver som reiser ut av landet og som ikke avtjener verneplikten før fylte 40 år kunne straffes med fem års fengsel fram til vedkommende er 50 år.

Eritreas straffelov, *Transitional Penal Code of Eritrea*, henviser personer som tjenestegjør i Eritreas væpnede styrker til kapittel 3 i Etiopias Straffelov av 1957, *Military Offences and Offences Against the Armed Forces and the Police Forces*. Desertering eller uteblivelse etter permisjon straffes i henhold til paragraf 300, nr. 1 i straffeloven med fengsel i inntil fem år. Begås forbrytelsen under særlig skjerpene omstendigheter, herunder krig, straffes den i henhold til paragraf 300 – nr. 2 med fengsel fra fem år til livsvarig, og i de alvorligste tilfellene med dødsstraff.

¹⁰ I 1997 ble valutaenheten i Eritrea endret til nakfa.

Det er Landinfos vurdering at brudd på nasjonaltjenesteloven i hovedsak ikke blir behandlet ved domstolene i Eritrea. Se kapittel 12.2

12.2 IKKE-RETTLIGE REAKSJONER

Eritreere forsøker å unnlate å gjennomføre militær trening og nasjonaltjeneste på flere måter i henhold til samtaler Landinfo hadde med Kebreab og Chyroum i London 2010. Eritreere som allerede har vært inne til nasjonaltjeneste og ikke ønsker å dra tilbake, prøver å forlate landet illegalt, gjemme seg hos slektninger eller kjente, eller unngå å møte opp til tjeneste etter ferie eller permisjon. Under alle omstendigheter, og med økt styrke fra 2002, har det vært vanskelig å unngå å bli identifisert, enten man har gjemt seg hos slektninger eller unnlatt å komme tilbake etter permisjon.

Reiser man fra Eritrea ulovlig for så å vende tilbake igjen senere, vil man med stor sannsynlighet bli identifisert av myndighetene som militærundragere før eller senere. Eritreere i nasjonaltjenestepiktig alder kan bli forespurt dokumentasjon for gjennomført tjeneste og reisetillatelse innenlands hvor hen de beveger seg i landet. Fravær av slik dokumentasjon vil med stor sannsynlighet føre til at man blir overført til et fengsel for nærmere undersøkelser i henhold til Kebreab.

Over 40 desertører som ble intervjuet av HRW og som alle hadde vært fengslet opptil flere ganger for forhold som rangerte fra å stille spørsmål om pensum til forsøk på å flykte fra nasjonaltjeneste hadde delte, generelle erfaringer:

Deserting from the army or even expressing dissent over the indefinite military service is viewed as a political issue by the government. Therefore, most prisoners held for political reasons are detained without charge or trial for refusing or questioning national service or for offences punishable under military law. Even where detainees may have committed a potential crime under military law, numerous former detainees told Human Rights Watch that there was no system of military justice, that they were simply imprisoned on the orders of their commanders without any courts-martial or other procedure (HRW 2009, s. 27).

12.2.1 Forvaring

Siden fengslingen av militærnektene fra Jehovas Vitner i 1994 har eritreere har forvaring vært en reaksjonsform overfor eritreere som unndrar seg nasjonaltjeneste. Det er et omfattende antall forvaringssteder i landet. Hver militære divisjon, brigade og bataljon har sine egne fengsler. I tillegg har hver by fengsler, for eksempel Asmara (Politistasjon 1-5), Massawa (Politistasjon 1 og 2) og så videre. Det er også fengsler ved treningsleirene Sawa og Kiloma, samt et i Wia¹¹ (se kapittel 5).¹²

¹¹ Det er usikkert om fengselet i Wia er operativt etter at leiren samme sted ble stengt sent i 2009.

¹² For ytterligere oversikt over forvaringssteder henvises det til HRW 2009, annex A. Der er det en oversiktlig liste over forvaringssteder i Eritrea.

HRWs rapport fra april 2009 bekrefter at de lokale kommandantene styrer utmålingen av avstraffelse, og at dette ikke er i henhold til en juridisk sentralt styrt praksis. Ifølge HRW kan fanger bli holdt i forvaring i opp til år. U.S. State Department skrev følgende om forvaring i Eritrea i menneskerettighetsrapporten for året 2008:

Security force personnel detained individuals for evading national service, generally for fewer than three days, and on other unspecified national security charges. Numerous detainees were arrested even if they had valid papers showing that they had completed, or were exempt from, national service (2009).

Eritreere som unndrar seg nasjonaltjeneste, militær trening og/eller repetisjonsøvelser vil med stor sannsynlighet bli utsatt for fengsling uten lov eller dom. Lengden på forvaringstiden og forholdene man holdes under er i hovedsak avhengig av den lokale militære overordnede. Dette kan være alt fra tre dager som rapportert av U.S. State Department (2009), til lengre perioder opp til to til tre år som rapportert av den britiske ambassaden i Eritrea (2008).

12.2.2 Fysiske overgrep

Eritreere som unndrar seg nasjonaltjeneste eller som ellers begår handlinger i forbindelse med nasjonaltjenesten som ikke aksepteres kan bli utsatt for en rekke forskjellige fysiske overgrep. Opphold i solen i lengre perioder, bli bundet på hender og føtter (*helicopter, otto*) eller avkledd på overkroppen, bundet fast til et tre og hengt opp (*Jesus Christ*); bli banket opp; tvunget til å gjennomføre hardt fysisk arbeid; leve under dårlige hygieniske forhold; eller forvaring i containere i stor varme, er eksempler på slike overgrep.

HRW beskriver fysiske overgrep og avstraffelsesformer som nevnt ovenfor som systematiske. Det å bli banket opp blir av HRW (2009, s. 32) omtalt som en daglig rutine:

Beating is commonplace to the point of “normality” and is often preceded or followed by other torture methods. Nearly every former detainee interviewed by Human Rights Watch described regular beatings, often daily, severe, and resulting in lasting physical damage.

Kebreab (2009) skrev tilsvarende:

The existence of detention facilities and widespread practices of torture were reported by all conscripts interviewed by the author inside and outside the country.

Alle sentrale kilder konsultert av Landinfo viser til at fysiske overgrep forekommer i stort omfang og at overgrepene utføres som reaksjon på en rekke handlinger.

12.2.3 Overgrep mot kvinner under nasjonaltjeneste

Rapportering av overgrep begått i Eritrea tar i svært begrenset grad høyde for kjønnsbaserte forskjeller. Kildene har begrenset med informasjon om hvorvidt kvinner er rammet i samme grad som menn for overgrepene nevnt ovenfor. På et område foreligger imidlertid kjønns spesifikk rapportering; seksualiserte overgrep.

Amnesty International rapporterer om seksuelle overgrep som kvinner har blitt utsatt for under tjenestetiden:

Amnesty International has received reports that some of the new female recruits were selected by commanders for sex under duress, through being threatened with heavy military duties or being sent to the battlefield during the war or to a remote and harsh posting, or being denied home leave. In some cases, this may be termed rape or possibly sexual slavery because, although it may not have consisted of physical violence, it was coercive within a command and discipline system where women had little or no opportunity to resist. There was no mechanism for complaining to the military or civilian authorities, and when complaints were made, no action was known to have been taken to stop and prevent this practice, which appears to have been widely known. In some cases the women became pregnant and were sent home to their families. They were then subject to extreme social dishonour in the community as unmarried mothers (Amnesty International 2004).

I HRWs rapport fra 2009 vises det til forklaringene til to eritreiske kvinner:

As one female recruit who served as a conscript for 10 years explained, "First you do your military training then they hold you forever without your rights. The military leaders can ask you for anything and if you refuse their demands then you can be punished. Almost every woman in the military experiences this kind of problem.

One female soldier was held with 14 other women for 24 hours a day, some of whom had refused to have sexual relations with their commanding officers.

U.S. State Department (2009) rapporterte også om kvinner som under nasjonaltjenesten ble utsatt for seksuell trakassering og seksuelt misbruk.

Jusprofessor ved Universitetet i Oslo, Cecilia Bailliet, påpeker at tilfeller av voldtekt har økt i Eritrea, og at vold mot kvinner er utbredt (Bailliet 2007). Kildene hennes var *Special Rapporteur On Violence Report* fra 2003 og eritreiske myndigheters rapportering til CEDAW. Bailliet omtaler ikke spesielt forholdene i nasjonaltjeneste, men generelt. Dette inkluderer overgrep som kjønnslemlestelse, menneskesmugling med mer.

Det er svært vanskelig å si noe om omfanget av seksualisert vold under nasjonaltjenesten i Eritrea. Å være offer for seksualisert vold er veldig stigmatiserende og ikke et tema det er åpenhet om i Eritrea. Det har vært rapportert om omfattende voldtekter av kvinner under frigjøringskrigen og under krigen i 1998-2000. Det er usikkert hvor stort omfanget er etter krigens avslutning. Hvorvidt dette reflekterer fraværende rapportering, kulturelle mønstre eller om det representerer det reelle bildet i Eritrea i perioden 2000 til 2009 er usikkert.

12.2.4 Overgrep mot familiemedlemmer til militærutdragere

Det har vært rapportert om trusler mot familiemedlemmer til eritreere som unndrar seg nasjonaltjeneste siden 1999. Siden juni 2005 har det vært rapportert

om arrestasjoner av hovedsakelig foreldre, men også andre familiemedlemmer til unge eritreere som enten har desertert fra tjeneste, eller unnlatt å møte til nasjonaltjeneste. Rapporteringene gjaldt i første omgang regionen Debub, som ligger sør for Makal (Asmara) og ved grensen til Etiopia. I juni og november 2005 ble foreldre arrestert og anklaget for å ha hjulpet sine barn ut av landet, eller hjulpet dem med å unndra seg nasjonaltjeneste. De ble løslatt hvis de kunne betale en kausjon på mellom 10 000 og 50 000 nakfa (Amnesty International 2006 og HRW 2009 s. 46)

Militærundragere HRW snakket med utenfor Eritrea var samstemte i at familiene deres måtte betale 50 000 nakfa eller at de mistet landjorden som følge av deres flukt. HRW refererte også til at familiemedlemmer hadde blitt holdt i forvaring i fra to uker opp til seks måneder for samme forhold (HRW 2009, s. 41).

En velorientert kilde som Landinfo tillegger stor vekt i dette spørsmålet, er av den oppfatning at straffereaksjoner mot familiemedlemmer til militærundragere er avhengig av en rekke forhold og at det ikke er noe automatikk i reaksjonene. Kilden har grunn til å tro at fengslinger av familiemedlemmene i liten utstrekning forekommer i Asmara, men at det kan forekomme på landsbygda. Fengsling avhenger videre av posisjonen til den som har forlatt landet. Er det for eksempel en person som hadde en viktig eller mer strategisk rolle i militæret, er det større sannsynlighet for at det vil bli iverksatt reaksjoner mot et familiemedlem. Er det en vanlig person som tjenestegjør i mer sivilt nasjonaltjenestearbeid er det mindre sjanse for at myndighetene vil iverksette noe mot vedkommendes familie. Den velinformerte kilden forklarte videre at myndighetene gjør en viss vurdering av "skyldspørsmålet". Skjer deserteringen mens den tjenestepliktige er på permisjon hos sine foreldre, er det større sjanser for reaksjoner mot foreldrene enn om den skjer i forbindelse med utføring av tjenesten.

Når det gjelder de som blir fengslet, soner disse kortvarig under relativt bedre forhold enn nasjonaltjenestepliktige og kristne minoritetsgrupper. De får motta besøk av familiemedlemmer som kan ha med ekstra mat og klesskift. Den velorienterte kilden hadde ikke inntrykk av at disse familiemedlemmene blir holdt i shippingcontainere eller i underjordiske celler eller at de blir utsatt for mishandling i fengselet (velorientert kilde 2010b, e-post januar).

13. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Amnesty (2006, 21. desember). *Eritrea: Over 500 parents of conscripts arrested*. London: Amnesty. Tilgjengelig fra: <http://www.amnesty.org/en/library/asset/AFR64/015/2006/en/e1cd5b18-d3c6-11dd-8743-d305bea2b2c7/afr640152006en.html> [lastet ned 24. juni 2010]
- Amnesty (2004, 18. mai). *You have no right to ask*. London: Amnesty. Tilgjengelig fra <http://www.amnesty.org/en/library/asset/AFR64/003/2004/en/e3202b2b-d5f6-11dd-bb24-1fb85fe8fa05/afr640032004en.html> [lastet ned 20. mai 2009]
- Awate (2007a, 3. oktober). Scores of Eritreans Die at Wi' A. *Awate*. Tilgjengelig fra: <http://www.awate.com/portal/content/view/4634/3/> [lastet ned 22. mai 2009]
- Awate (2007b, 2. august). Eritrean regime rounding up Eritrean mothers. *Awate*. Tilgjengelig fra <http://www.awate.com/portal/content/view/4575/3/> [lastet ned 28. mai 2009]
- Awate (2007c, 28. mars). Eritrean regime issues circular to cut down desertion. *Awate*. Tilgjengelig fra <http://www.awate.com/portal/content/view/4502/3/> [lastet ned 29. mai 2009]
- Awate (2008, 14. januar). Laws still arbitrary & selectively enforced. *Awate*. Tilgjengelig fra <http://www.awate.com/portal/content/view/4728/19/> [lastet ned 28. mai 2009]
- Bailliet, C. (2007). Examining sexual violence in the military within the context of Eritrean asylum claims presented in Norway. *International Journal of Refugee Law*, 19(3), 471-510. Tilgjengelig fra <http://ijrl.oxfordjournals.org/cgi/content/full/19/3/471> [lastet ned 4. juni 2009]
- Bereketeab, R. (2004). Dynamics of National Service in Eritrea. *News from the Nordic Africa Institute*, 1, 9-11. Tilgjengelig fra <http://www.nai.uu.se/publications/news/archives/041bereketeab/> [lastet ned 4. juni 2009]
- Britiske ambassaden, den (2008, 13. juni). *Questions and answers on military training*. Asmara: British Embassy.
- Chatham House (2007, 20. april). *Eritreas Economic Survival*. K London: Chatham House. Tilgjengelig fra http://www.chathamhouse.org.uk/files/9764_200407eritrea.pdf [lastet ned 2. juni 2009]

- Chyrum, Elsa (2006, 25. april). Testimony: Ex-prisoner of Brigade Six, Sawa. *Awate*. Tilgjengelig fra http://www.awate.com/artman/publish/article_4460.shtml [lastet ned 3. juni 2009]
- Eri TV (2002). Interview with President Isaias Afewerki. *Eri TV*.
- Hughes, H. (2004, desember). *Eine Volksarmee besonderer art – der Militärkomplex in Eritrea*. Offenbach: Connection e.V. Tilgjengelig fra http://www.connection-ev.de/pdfs/eri_militaer.pdf [lastet ned 20. mai 2009]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2009, 16. april). *Service for life. State Repression and Indefinite Conscription in Eritrea*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/en/reports/2009/04/16/service-life-0> [lastet ned 2. juni 2009]
- Immigration and Refugee Board of Canada (2008 28. januar). *Eritrea: Whether women serving in the military are discharged when they marry; if so, evidence required to prove marriage*. Ottawa: Immigration and Refugee Board of Canada. Tilgjengelig fra http://www2.irb-cisr.gc.ca/en/research/rir/index_e.htm?action=record.viewrec&gotorec=451686 [lastet ned 3. juni 2009]
- Kibreab, G. (2009). Forced labour in Eritrea. *The Journal of Modern African Studies*, 47(1), 41-72.
- Müller, T. (2008). Bare life and the developmental state: implications of the militarisation of higher education in Eritrea. *The Journal of Modern African Studies*, 46(1), 111-131. Tilgjengelig fra <http://journals.cambridge.org/action/displayFulltext?type=1&fid=1685664&jid=&volumeId=&issueId=01&aid=1685656&bodyId=&membershipNumber=&societyETOCSession=> [lastet ned 4. juni 2009]
- Negash, T. & Tronvoll K. (2000). *Brothers at War: Making sense of the Eritrean-Ethiopian War*. Oxford: James Curry.
- Proclamation of National Service (1995, 23. oktober). *Proclamation of National Service of the Government of Eritrea*. Tilgjengelig fra http://www.awate.com/artman/uploads/national_service.pdf [lastet ned 4. juni 2009]
- UK Home Office (2009, 21.april). *Country of origin Information Report Eritrea*. London: UK Home Office. Tilgjengelig fra <http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs10/eritrea-140610.doc> [lastet ned 22. juni 2010]
- UK Home Office (2009, 21.april). *Country of origin Information Report Eritrea*. London: UK Home Office. Tilgjengelig fra <http://www.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs09/eritrea-220409.doc> [lastet ned 3. juni 2009]
- U.S. State Department (2009, 25. februar). *2008 Country Reports on Human Rights Practices Eritrea*. Washington, D.C.: U.S. State Department.

Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2008/af/119000.htm>
[lastet ned 12. mai 2009]

Muntlige kilder:

- Chyrum, Elsa. Leder av Human Rights Concern Eritrea. Møte i London 25. mai 2010.
- Velorientert kilde. E-post 2007.
- Velorientert kilde. E-post 2006.
- Velorientert kilde. E-post 2005.
- Internasjonal kilde. Samtale 2005.
- Internasjonal kilde. Telefonsamtale 2004.
- Kebreab, Gaim. Professor i flyktingestudier ved Department of Social and Policy Studies, London South Bank University. Samtale i Bern 5. november 2009 og samtale i London 2010. Møte i Bern 4. november 2009.
- Kebreab, Gaim. Møte i London 26. mai 2010.
- Velorientert kilde, e-post januar 2010.